

Sygn. akt I ACa 226/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Elżbieta Uznańska
Sędziowie:	SSA Andrzej Szewczyk (spr.) SSA Teresa Rak
Protokolant:	st.sekr.sądowy Beata Lech

po rozpoznaniu w dniu 10 kwietnia 2013 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa Międzynarodowego Portu Lotniczego im. (...) Spółki z o.o. w B.

przeciwko Skarbowi Państwa- Wojewodzie (...)

o zapłatę

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 27 listopada 2012 r. sygn. akt I C 2069/11

1. w uwzględnieniu apelacji strony powodowej zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że nadaje mu następujące brzmienie:

„I. zasądza od Skarbu Państwa – Wojewody (...) na rzecz strony powodowej Międzynarodowego Portu Lotniczego im. (...) Spółki z o.o. w B. kwotę 313.339,44 zł (trzysta trzynaście tysięcy trzysta trzydzieści dziewięć złotych 44/100) wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi:

- od kwoty 104.446,48 zł od dnia 1 grudnia 2010 roku;

- od kwoty 104.446,48 zł od dnia 31 grudnia 2010 roku;

- od kwoty 104.446,48 zł od dnia 1 stycznia 2011 roku;

II. zasądza od strony pozwanej Skarbu Państwa – Wojewody (...) na rzecz strony powodowej Międzynarodowego Portu Lotniczego im. (...) Spółki z o.o. w B. kwotę 22.884 zł (dwadzieścia dwa tysiące osiemset osiemdziesiąt cztery złote) tytułem kosztów procesu”;

2. oddala apelację strony pozwanej;

3. zasądza od strony pozwanej Skarbu Państwa – Wojewody (...) na rzecz strony powodowej Międzynarodowego Portu Lotniczego im. (...) Spółki z o.o. w B. kwotę 12.306 zł (dwanaście tysięcy trzysta sześć złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 226/13

UZASADNIENIE

Strona powodowa Międzynarodowy Port Lotniczy im. (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w B. domagała się od Skarbu Państwa - Wojewody (...) kwoty 313.339,44 zł wraz z ustawowymi odsetkami oraz kosztów procesu.

W uzasadnieniu swojego żądania wskazała, że jest podmiotem zarządzającym lotniskiem K. -B. i w zakresie swojego przedsiębiorstwa świadczy m.in. usługi związane z udostępnieniem osobom trzecim infrastruktury lotniskowej portu lotniczego, w tym w szczególności obiektów terminali pasażerskich i cargo, budynku administracyjnego, miejsc postojowych. Zarządzany przez nią port lotniczy jest też stałym przejściem granicznym dla ruchu osobowego i towarowego. Zasięg terytorialny lotniczego przejścia granicznego zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 sierpnia 2008 roku w sprawie sposobu ustalenia zasięgu terytorialnego przejść granicznych obejmuje strefy lotniska, w których dokonuje się kontroli granicznej i kontroli bezpieczeństwa osób, bagaży, towarów i statków powietrznych. Obszar tych stref ustala właściwy miejscowo wojewoda w porozumieniu z zarządzającym lotniskiem, a w przypadku, gdy w przejściu tym wykonywane są czynności w ramach dozoru celnego - także z właściwym dyrektorem izby celnej. Na lotnisku K. - B. zasięg terytorialny stałego przejścia granicznego został określony Zarządzeniem Wojewody (...) nr (...)z dnia 30 sierpnia 2007 roku. Wskazała, że zgodnie z art. 17 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 października 1990 roku o ochronie granicy państwowej podmiotem zobowiązanym do stałego utrzymywania lotniczych przejść granicznych w stanie umożliwiającym przeprowadzenie sprawnej i skutecznej kontroli bezpieczeństwa, granicznej, celnej, sanitarnej i weterynaryjnej, fitosanitarnej chemicznej i radiometrycznej oraz jakości handlowej artykułów rolno - spożywczych jest właściwy miejscowo wojewoda. Obowiązek ten został skonkretyzowany w § 3 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2005 roku w sprawie obowiązków wojewody w zakresie finansowania i utrzymywania przejść granicznych, przejść turystycznych, miejsc przekraczania granicy na szlakach turystycznych oraz punktów nocnego postoju na rzekach granicznych, ich wyposażenia w sprzęt, a także organów właściwych do osadzania i utrzymywania znaków granicznych na morskich wodach wewnętrznych. Spoczywający na wojewodzie obowiązek utrzymywania przejścia granicznego może być również realizowany poprzez zlecenie tychże zadań właścicielowi obiektów lotniczych przejść granicznych na podstawie stosownej umowy. W tej sytuacji po rozwiązaniu umowy łączącej strony z dnia 30 czerwca 2009 roku strony prowadziły rozmowy dotyczące zawarcia kolejnej. Z powodu rozbieżności co do zasad określenia powierzchni, których koszty utrzymania powinny obciążać wojewodę, umowa nie została zawarta. W ocenie strony powodowej nie zmienia to faktu, iż obowiązek finansowania kosztów infrastruktury lotniczej na której zlokalizowane jest przejście graniczne obciąża wojewodę. Pomimo braku zawarcia stosownej umowy organy kontroli faktycznie korzystały z pomieszczeń lotniska. Wobec tego strona powodowa naliczyła stronie pozwanej wynagrodzenie za korzystanie z infrastruktury portu lotniczego. Strona powodowa wskazała, że należne jej wynagrodzenie za korzystanie przez stronę pozwaną z infrastruktury lotniskowej w zakresie przejścia granicznego wynosiło w okresie październik - grudzień 2010 roku 341.621,01 zł. Każdą z tych faktur strona pozwana zapłaciła jednak do kwoty 237.174,53 zł w terminie jej płatności. Oznacza to, że niedopłata do każdej faktury wyniosła 104.446,48 zł, a zatem łączna należność za okres od października do grudnia wynosi kwotę objętą żądaniem pozwu. Zdaniem strony powodowej zniesienie kontroli granicznej na kierunkach S. i Non S. nie przekłada się w sposób bezpośredni na zakres obowiązków finansowania przejść granicznych przez Wojewodę, w szczególności nie pociąga ono zmian w zakresie kontroli celnej. Twierdzenie, iż faktyczny zasięg przejścia granicznego jest mniejszy o 2258 m² nie znajduje zaś uzasadnienia w treści zarządzenia Wojewody (...) 30 sierpnia 2007 roku, które dotąd nie zostało zmienione, a które wskazuje jakie pomieszczenia należą do zakresu terytorialnego przejścia granicznego. Dodatkowo strona powodowa podała, iż sporne pomieszczenia to miejsca przeznaczone dla podróżnych tj. hala odbioru bagażu, poczekalnie pasażerskie w strefie S., ciągi komunikacyjne (korytarze). Nadto strona powodowa wskazała, iż porozumienie z S. nie zniosło konieczności wykonywania kontroli bezpieczeństwa.

Strona pozwana Skarb Państwa - Wojewoda (...) wniosła o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie kosztów procesu.

W uzasadnieniu podała, że z chwilą objęcia regulacjami S. granicy powietrznej Państwa w związku z separacjami strumieni podróżujących w kierunkach S. i Non S. począwszy od marca 2008 roku w części powierzchni dotychczasowych stałych lotniczych przejść granicznych przestała być prowadzona kontrola graniczna. W związku z tym zaszła potrzeba zweryfikowania zasięgu przejścia granicznego. Wskazała, że rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu ustalania zasięgu terytorialnego przejść granicznych wskazuje, że zasięg terytorialny lotniczego przejścia granicznego obejmuje strefy lotniska, w których dokonuje się kontroli granicznej i kontroli bezpieczeństwa osób, bagaży, towarów i statków powietrznych. Kluczowe zatem dla określenia zasięgu terytorialnego przejścia granicznego są stanowiska właściwych służb w tym przedmiocie. I tak Straż Graniczna i dyrektor izby celnej wskazują, że zasięg terytorialny lotniczego przejścia granicznego w porcie lotniczym zarządzanym przez stronę powodową jest mniejszy niż wskazywany przez stronę powodową o 2258 m². Wojewoda chciał w związku z tym aneksować umowę najmu, lecz wobec braku odpowiedzi strony powodowej, Wojewoda (...) wypowiedział umowę najmu z dnia 3 kwietnia 2006 roku. Strona pozwana płaciła faktury w zakresie nie obejmującym spornej powierzchni według stawek z dotychczasowej umowy najmu, a powódka te płatności zwracała. Zdaniem strony pozwanej powództwo jest wynikiem subiektywnego poglądu strony powodowej na zasięg terytorialny lotniczego przejścia granicznego. Zdaniem strony pozwanej stanowisko portu lotniczego nie znajduje uzasadnienia także w treści art. 74 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 lipca 2002 roku Prawo lotnicze. Dodatkowo strona pozwana podniosła, iż w świetle regulacji ustawy z dnia 12 października 1990 roku o Straży Granicznej należy odróżnić zadania Straży Granicznej w zakresie ochrony granicy i przeprowadzenia kontroli bezpieczeństwa w portach lotniczych na zasadach określonych w przepisach dotyczących ochrony lotnictwa cywilnego. Zgodnie zaś z art. 2 pkt 9 Rozporządzenia (WE) Nr 562/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. ustanawiające wspólnotowy kodeks zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny S.) kontrola graniczna oznacza wszystkie działania podejmowane na granicy wyłącznie w odpowiedzi na zamiar przekroczenia tej granicy lub na akt jej przekroczenia, bez względu na wszystkie inne okoliczności składające się z odprawą graniczną oraz ochroną granicy. W ocenie strony pozwanej realizowane przez Straż Graniczną zadania w zakresie bezpieczeństwa mają charakter policyjny, a w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 30 czerwca 2011 roku o zmianie ustawy Prawo lotnicze oraz niektórych innych ustaw zadania w zakresie kontroli bezpieczeństwa wykonuje zarządzający lotniskiem (art. 18 b ust. 1 pkt 1 Prawa Lotniczego). Zatem czynności Straży Granicznej wykonywane w związku z kontrolą bezpieczeństwa nie mają jakiegokolwiek związku z wykonywaniem kontroli granicznej. W toku procesu strona pozwana zakwestionowała wskazane przez stronę pozwaną koszty zużycia mediów, nie kwestionując stawki z tytułu bezumownego korzystania z powierzchni lotniska.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 27 listopada 2012 r. Sąd Okręgowy w Krakowie w punkcie I zasądził od strony pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 121.238,96 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi: od kwoty 40.412,98 zł od dnia 1 grudnia 2010 roku do dnia zapłaty, od kwoty 40.412, 98 zł od dnia 31 grudnia 2010 roku do dnia zapłaty, od kwoty 40.412, 98 zł od dnia 1 stycznia 2011 roku do dnia zapłaty; w punkcie II oddalił powództwo w pozostałej części; w punkcie III zasądził od strony pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 9.153,60 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania; w punkcie IV zasądził od strony powodowej na rzecz strony pozwanej, reprezentowanej przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa kwotę 4.320 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy stwierdził, że bezsporne w sprawie były następujące okoliczności: Strona powodowa jest podmiotem zarządzającym lotniskiem K. -B. i świadczy m.in. usługi związane z udostępnieniem osobom trzecim infrastruktury lotniskowej portu lotniczego, w tym w szczególności obiektów terminali pasażerskich i cargo, budynku administracyjnego, miejsc postojowych. Zarządzany przez stronę powodową port lotniczy jest stałym lotniczym przejściem granicznym dla ruchu osobowego i towarowego. Na lotnisku K. - B. zasięg terytorialny stałego przejścia granicznego został określony Zarządzeniem Wojewody (...) nr (...) z dnia 30 sierpnia 2007 roku. Celem zapewnienia prawidłowego funkcjonowania stałego, lotniczego przejścia granicznego w granicach określonych wskazanym zarządzeniem organy kontroli Straż Graniczna i Izba Celna zajmowały lub wykorzystywały pomieszczenia portu lotniczego. Zgodnie z zarządzeniem Wojewody (...) obszar strefy kontrolowanej Międzynarodowego Portu

Lotniczego obejmował w terminalu międzynarodowym m.in. poczekalnie odlotowe do bramy wyjścia włącznie, ciągi przylotowe w tym miejsca odbioru bagażu, pomieszczenia saloniku VIP. W konsekwencji wskazanego zarządzenia w dniu 3 kwietnia 2006 roku Wojewoda (...) podpisał ze stroną powodową umowę najmu pomieszczeń objętych zarządzeniem. Na skutek pisma Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 2 kwietnia 2008 r. w sprawie weryfikacji zasadności ponoszenia przez wojewodów wydatków na utrzymanie przejść granicznych, Wojewoda zwrócił się do Straży Granicznej i Izby Celnej o wskazanie pomieszczeń, które były wynajmowane a w których służby te nie wykonują czynności. Wobec uzyskanych od tych służb informacji, Wojewoda zwrócił się do strony pozwanej o skorygowanie faktur za wynajem, wskazując, iż służby nie korzystają z pomieszczeń o łącznej powierzchni 2.258 m⁽⁽²⁾⁾. Pismem z dnia 30 czerwca 2009 roku Wojewoda (...) wypowiedział umowę najmu z dnia 3 kwietnia 2006 roku ze skutkiem na dzień 1 stycznia 2010 roku. W dniu 31 października 2010 roku strona powodowa wystawiła Skarbowi Państwa - Wojewodzie (...) fakturę z tytułu bezumownego korzystania przez Straż Graniczną i służby celne z powierzchni lotniska za okres od 1 października 2010 roku do 31 października 2010 roku na kwotę 341.621,01 zł z czego kwota 125.671,69 zł stanowiła wynagrodzenie za korzystanie z powierzchni w obrębie terminala pasażerskiego wyliczoną według stawki w kwocie 26,84 zł za metr kwadratowy powierzchni. Termin płatności tej faktury został określony na 30 listopada 2010 roku. W dniu 22 listopada 2010 roku Skarb Państwa - Wojewoda (...) przełał na rzecz spółki kwotę 237.174, 53 zł tytułem utrzymania pomieszczeń i powierzchni lotniczego przejścia granicznego K. - B. za październik 2010 roku. W dniu 30 listopada 2010 roku Spółka wystawiła identyczną fakturę na kwotę 341.621,01 zł za okres od 1 listopada 2010 roku do 30 listopada 2010 roku, opatrując ją terminem płatności 30 grudnia 2010 roku. W dniu 16 grudnia 2010 roku Wojewoda (...) zapłacił za tę fakturę kwotę 237.174,53 zł. Dnia 7 grudnia 2010 roku MPL wystawiła zaś fakturę z tytułu utrzymania pomieszczeń i powierzchni lotniczego przejścia granicznego K. - B. za grudzień 2010 roku także na kwotę 341.621,01 zł opatrując ją terminem płatności 31 grudnia 2010 roku. W dniu 24 grudnia 2010 roku strona pozwana dokonała zapłaty należności tytułem tej faktury w kwocie 237.174,53 zł.

Nadto Sąd Okręgowy ustalił, że w pomieszczeniu na parterze (...) oznaczonym nr (...) - salon VIP funkcjonariusze Oddziału Celnego dokonują czynności służbowych związanych z przekroczeniem granicy UE zgodnie z postanowieniami „procedury obsługi pasażerów korzystających z usługi VIP w Międzynarodowym Porcie Lotniczym im. J. P. (1) II K. - B.". Czynności prowadzone są tam w przypadku potrzeby dokonania odprawy celnej pasażerów korzystających z salonu VIP oraz ich bagażu podręcznego. W miejscu tym kilkanaście razy w roku straż graniczna dokonuje także czynności związanych z kontrolą graniczną. Pomieszczenie oznaczone nr (...) to poczekalnia pasażerów z kierunku S.. Pomieszczenie oznaczone nr (...) to hala odbioru bagażu pasażerów z kierunku S. i pasażerów z kierunku Non S., już po odprawie pasażerskiej. W tej strefie usytuowane są stanowiska odpraw celnych (np. odprawa celna bagażu nadanych z państwa trzecich). Pomieszczenie nr 1090 to poczekalnia VIP. Pomieszczenia nr (...) i nr (...) to poczekalnie pasażerów kierunku S.. Są to pomieszczenia i strefy po kontroli bezpieczeństwa. Pomieszczenia nr (...), (...) i (...) to poszczególne klatki schodowe wiodące pasażerów do oczekujących autobusów. Wejście Polski do strefy S. nie pociągnęło za sobą zmiany w formie kontroli dokonywanej przez Służbę Celną, gdyż układ z Schengen dotyczy przemieszczenia się osób, a nie towarów. Zmiany w kontroli przepływu towarów nastąpiły w momencie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, przy czym lista krajów strefy S. nie jest tożsama z listą krajów będących członkami Unii Europejskiej. Poczekalnia strefy S. po przejściu punktu kontroli bezpieczeństwa jest strefą sterylną tj. przeznaczoną tylko dla pasażerów którzy posiadają bilety lotnicze i karty pokładowe. Poza tym do stref tych dostęp mają pracownicy lotniska oraz pracownicy stref komercyjnych (restauracji, sklepów). Straż graniczna prowadzi monitoring wszystkich powierzchni zastrzeżonych i sterylnych w ramach wykonywania kontroli bezpieczeństwa. W strefie S. prowadzona jest nadto kontrola celna pasażerów odlatujących do Norwegii. Straż Graniczna wykonuje na obszarze strefy S. i Non -S. w punktach kontroli kontrolę bezpieczeństwa polegającą na prześwietleniu bagażu, a także przejść przez bramkę do wykrywania metali. W razie potrzeby Straż Graniczna dokonuje interwencji w poczekalni pasażerów strefy S. i w hali odbioru bagażu. Jako służba graniczna funkcjonariusze mają obowiązek utrzymywać sterylność strefy zastrzeżonej tj. pomieszczeń oznaczonych nr (...), (...),(...) i (...) (poczekalnie pasażerskie i VIP).

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie dowodów z dokumentów w postaci pisma Straży Granicznej z dnia 25 marca 2009 r. oraz pisma Izby Celnej z dnia 26 marca 2009 r., których autentyczność i prawdziwość nie była kwestionowana w toku postępowania, a także na podstawie dowodów z zeznań J. P. (2) i T. T. przesłuchiwanych w

charakterze stron oraz z zeznań świadków D. S. (1), Ł. T., T. K.. Sąd Okręgowy dał wiarę zeznaniom świadków i stron w zakresie w jakim opisywali charakter poszczególnych pomieszczeń lotniska służących pasażerom, gdyż nie były one sprzeczne co do istotnej dla sprawy wersji zdarzeń.

W rozważaniach prawnych Sąd Okręgowy wyjaśnił, że kwestią sporną pomiędzy stronami jest określenie zakresu terytorialnego lotniczego przejścia granicznego K. - B., a w konsekwencji kosztów jego utrzymania. Wskazał, że na mocy art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (Dz.U. z 2009 r nr 12 poz. 67 j.t.). utrzymywanie lotniczych przejść granicznych w stanie umożliwiającym przeprowadzenie sprawnej i skutecznej kontroli bezpieczeństwa jest obowiązkiem wojewody. Przywołał regulację art. § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu ustalania zasięgu terytorialnego przejść granicznych (Dz. U. Nr 147, poz. 938 .), oraz § 3 ust.2 rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2005 r. w sprawie obowiązków wojewody w zakresie finansowania i utrzymywania przejść granicznych, przejść turystycznych, miejsc przekraczania granicy na szlakach turystycznych oraz punktów nocnego postoju na rzekach granicznych, ich wyposażenia w sprzęt, a także organów właściwych do osadzania i utrzymywania znaków granicznych na morskich wodach wewnętrznych (Dz. U. Nr 256, poz. 2145 z 2005 r.). Wyjaśnił, że z przepisów tych wynika, że zasięg terytorialny lotniczego przejścia granicznego obejmuje strefy lotniska, w których dokonuje się kontroli granicznej i kontroli bezpieczeństwa osób, bagaży, towarów i statków powietrznych a do obowiązków wojewody w zakresie finansowania i utrzymywania drogowych, kolejowych, lotniczych należy m.in. nieodpłatne udostępnianie organom kontroli nie tylko pomieszczeń i miejsc, w których jest dokonywana kontrola, wyposażonych w urządzenia i sprzęt techniczny do prowadzenia kontroli oraz sprzęt kwaterunkowy i biurowy czy pomieszczeń biurowych, socjalnych i magazynowych ale także pomieszczeń przeznaczonych dla podróżnych, wyposażonych w urządzenia sanitarne oraz wydzielone miejsca przeznaczone dla osób niepełnosprawnych oraz osób z małymi dziećmi. W konkluzji do powyższego uznał, że koszty utrzymania przejścia granicznego nie sprowadzają się jedynie do tych pomieszczeń lotniska, które służą kontroli granicznej, ale także tych, na których dokonywana jest kontrola bezpieczeństwa. Wszystkie kwestionowane przez stronę pozwaną pomieszczenia należą więc do tej części portu lotniczego na której nie dokonuje się bezpośrednio kontroli bezpieczeństwa poprzez prześwietlenie bagażu i w której nie znajdują się bramki służące wykrywaniu metali, ale które są konieczne z uwagi na konieczność odseparowania pasażerów, którzy przeszli kontrolę bezpieczeństwa, od tych, którzy nie zostali poddani tej kontroli. Pomieszczenia te służą sprawnemu wykonaniu kontroli bezpieczeństwa. Następnie Sąd Okręgowy odwołując się do regulacji art. 21 rozporządzenia (WE) NR 562/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. ustanawiającym wspólnotowy kodeks zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny S.) wskazał, że zniesienie kontroli granicznej na granicach wewnętrznych nie wpływa na wykonywanie uprawnień policyjnych przez właściwe organy Państw Członkowskich na mocy prawa krajowego, o ile wykonywanie tych uprawnień nie ma skutku równoważnego z odprawą graniczną. Kontrola bezpieczeństwa została zachowana, zniesiona została jedynie kontrola graniczna. W konkluzji uznał, że skoro obowiązki wojewody w zakresie utrzymania granicy lotniska dotyczą również umożliwienia sprawnej kontroli bezpieczeństwa, to nie sposób przyjąć by objęcie regulacjami S. granicy powietrznej wpływało na kwestie związane ze skutecznością prowadzonej kontroli bezpieczeństwa. Wobec powyższego żądanie pozwu jest zasadne w zakresie w jakim obejmuje ono koszty utrzymania pomieszczeń niezbędnych do kontroli bezpieczeństwa, a za takie należy uznać pomieszczenia przeznaczone dla pasażerów w zakresie w jakim powodują one separację pasażerów którzy przeszli kontrolę bezpieczeństwa, od tych którzy tej kontroli oczekują. Jako, że strona pozwana nie kwestionowała stawki z tytułu korzystania z pomieszczeń pasażerskich, a bezsporne było w sprawie, iż dokonując zapłaty z tytułu wystawianych przez MPL faktur za miesiące październik do grudnia 2010 roku nie uwzględniała kwestionowanych powierzchni pasażerskich w zakresie pomieszczeń oznaczonych nr (...), nr (...), nr (...), nr (...), nr (...), nr (...), nr (...) (...) o łącznej powierzchni 22 58 m², zasądzone na rzecz strony powodowej kwotę 121.238,96 zł tj. kwotę odpowiadającą iloczynowi tych powierzchni (2258 m²) przez stawkę wskazaną w fakturze (26,84 zł) oraz 2/3 (zgodnie z żądaniem strony powodowej w zakresie rozdziału kosztów) za trzy objęte pozwem miesiące. (2258 m² x 26,84 zł x 2/3= 40 412,98 x 3 miesiące). Sąd Okręgowy uzasadniając oddalenie powództwa w pozostałym zakresie wskazał, że strona powodowa nie wykazała zgodnie z art. 6 k.c. zasadności obciążenia strony pozwanej kosztami w pozostałej części, w szczególności w zakresie spornych wydatków związanych ze zużyciem mediów czy sprzętania.

Jako podstawę prawną rozstrzygnięć zawartych w punktach I i II wyroku Sąd Okręgowy wskazał powołane w rozważaniach prawnych uzasadnienia przepisy oraz art. 359 k.c. i 481 k.c. w zakresie dotyczącym zasądzenia odsetek.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy rozstrzygnął na podstawie 99 k.p.c. i 100 k.p.c., rozdzielając koszty proporcjonalnie w stosunku, w jakim strony utrzymały się ze swymi roszczeniami z uwzględnieniem wysokości kosztów poniesionych w sprawie przez każdą z nich tj. w stosunku 40% - strona powodowa 60% - strona pozwana.

Apelacje od powyższego wyroku złożyły obie strony.

Strona powodowa zaskarżyła wyrok w części tj. w punktach II i IV.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła naruszenie przepisów postępowania:

1. art. 217 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. polegające na oddaleniu wniosku o przeprowadzenie dowodu z przesłuchaniu świadka J. K. (1) oraz D. S. (1) na okoliczność kalkulacji stawek opłat, co uniemożliwiło stronie powodowej wykazanie zasadności naliczania ponoszonych przez nią kosztów utrzymania infrastruktury przejścia granicznego, co miało wpływ na wynik sprawy i oddalenie powództwa w zakresie opłat za media i sprzątanie;
2. art. 217 § 2 k.p.c. poprzez błędnie przyjęcie, że pismo strony pozwanej z dnia 12 listopada 2012 r. nie zostało złożone dla zwłoki w procesie;
3. art. 233 § 1 w zw. z art. 229 k.p.c. poprzez błędne przyjęcie, że wysokość opłat za energię, sprzątanie i klimatyzację nie jest uzależniona bezpośrednio od powierzchni infrastruktury przejścia granicznego i wymaga wykazania jej naliczenie oraz, że wysokość tych opłat nie jest przyznana;
4. sprzeczność pomiędzy ustaleniami faktycznymi a zgromadzonym materiałem dowodowym poprzez przyjęcie, iż zasadność naliczenia opłat za media i sprzątanie infrastruktury przejścia granicznego została skutecznie zakwestionowana.

Na tych podstawach strona powodowa wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonej części i uwzględnienie powództwa w całości ponad zasądzoną już kwotę 121,238,96 zł oraz zasądzenie od strony pozwanej na swoją rzecz całości kosztów postępowania pierwszo instancyjnego ponad kwotę 9.153,60 zł, ewentualnie uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Nadto strona powodowa wniosła o zasądzenie od strony pozwanej na swoją rzecz kosztów zastępstwa apelacyjnego według norm przepisanych.

Strona pozwana zaskarżyła wyrok w części tj. w zakresie punktów I, III i IV.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła:

1. naruszenie przepisów postępowania:
 - a. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez sprzeczną z zasadą swobodnej oceny dowodów ocenę dowodu z zeznań strony pozwanej;
 - b. art. 328 § 2 k.p.c. poprzez sporządzenie uzasadnienia niezawierającego wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku;
2. naruszenie przepisów prawa materialnego:
 - a. § 3 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2005 r. w sprawie obowiązków wojewody w zakresie finansowania i utrzymywania przejść granicznych, przejść turystycznych, miejsc przekraczania granicy na szlakach turystycznych oraz punktów nocnego postoju na rzekach granicznych, ich wyposażenia w sprzęt, a także organów właściwych do osadzenia i utrzymywania znaków granicznych na morskich wodach wewnętrznych (Dz. U. Nr 256, poz. 2145) poprzez jego błędną wykładnię i zastosowania polegająca na przyjęciu, że z przepisu tego wynika obowiązek wojewody finansowania i utrzymywania tych powierzchni;

b. art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej poprzez jego niewłaściwą wykładnię i zastosowanie.

W konkluzji strona pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od strony powodowej na swoją rzecz kosztów postępowania za obie instancje, względnie uchylenie wyroku z dnia 27 listopada 2012 r. w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od strony powodowej na swoją rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniach złożonych apelacji strony rozwinęły argumentację poszczególnych zarzutów.

Nadto każda ze stron złożyła odpowiedź na apelację strony przeciwnej, wnosząc o oddalenie apelacji strony przeciwnej i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja strony powodowej jest uzasadniona, natomiast apelacja strony pozwanej jest bezzasadna. Na wstępie należy wskazać, że brak jest podstaw do skutecznego kwestionowania ustalonego w postępowaniu pierwszoinstancyjnym stanu faktycznego - wyżej przytoczonego za Sądem Okręgowym; w konsekwencji ten stan faktyczny Sąd Apelacyjny akceptuje i uznaje za własny. Dla jasności wypada dodać, że nie było i nie ma sporu co do tego, że wystawione przez stronę powodową faktury, na podstawie których strona ta domaga się zapłaty wobec częściowego tylko zaspokojenia roszczeń, obejmowały też nieuwzględnione przez Sąd w zaskarżonym wyroku należności za tak zwane media, czyli za energię, za wodę, za sprzątanie, za klimatyzację - co do spornych pomieszczeń i powierzchni (a co jest przedmiotem apelacji strony powodowej). Odnośnie zarzutów apelacji strony powodowej co do stanu faktycznego, to nie zachodzi naruszenie wymienionych w apelacji przepisów procesowych i nie zachodziła potrzeba prowadzenia dowodów z zeznań świadków J. K. i D. S., wnioskowanych w apelacji. Okoliczność zasadności naliczonych kosztów utrzymania infrastruktury przejścia granicznego w istniejącej sytuacji procesowej nie wymagała bowiem w ocenie Sądu Apelacyjnego dowodzenia, a w każdym razie nie przez stronę powodową, o czym będzie jeszcze mowa niżej, przy omawianiu zasadności wniesionej przez tę stronę apelacji. Jeśli natomiast chodzi o zarzuty strony pozwanej odnośnie naruszenia przepisów procesowych przy ustalaniu stanu faktycznego, to również nie zachodzi ich naruszenie. Zarzut naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., według autora apelacji, uzasadniany jest bowiem sprzeczną z zasadą swobodnej oceny dowodów oceną zeznań strony pozwanej. Aby jednak zarzut tak postawiony przyjąć za zasadny należałoby wykazać czy to błąd w rozumowaniu Sądu przy dokonywaniu oceny, czy wyjście poza granice oceny określone w powołanym przepisie, czy wreszcie sprzeczność tego co ustalono z dowodem (jego wymową), na podstawie którego dokonano danego ustalenia. Taka zaś sytuacja nie zachodzi i nie została przez apelującego wykazana. Dowolne jest bowiem zawarte w uzasadnieniu apelacji strony pozwanej twierdzenie, iż oceniając zeznania strony pozwanej „Sąd I instancji dokonał nadinterpretacji wypowiedzi dotyczącej tego, że w części S. przejścia granicznego płatności obejmują również takie powierzchnie, które są przedmiotem sporu w niniejszej sprawie”. Tak stawiany zarzut rzekomej „nadinterpretacji” wypowiedzi nie stanowi niczego innego, jak sugerowanie własnej oceny przeprowadzonego dowodu, przy niekwestionowaniu, że przytoczona wypowiedź w zeznaniu padła. Dodać należy, że ustalenia faktyczne poczynione zostały nie tylko w oparciu o zeznania strony pozwanej, lecz także i w oparciu o inne przeprowadzone dowody, które wskazano w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku podając, z jakich to przyczyn dano wiarę tym dowodom z zaznaczeniem, że przeprowadzone dowody osobowe nie wykazywały sprzeczności „co do istotnej dla sprawy wersji zdarzeń”, a pojawiające się w zeznaniach różnice dotyczyły wyłącznie subiektywnej oceny znaczenia spornych pomieszczeń dla bezpieczeństwa granicy czy lotów.

Przy wspomnianej zatem akceptacji i recypowaniu ustalonego przez Sąd Okręgowy stanu faktycznego, Sąd Apelacyjny akceptuje też i konkluzję z uzasadnienia zaskarżonego wyroku, że wszystkie kwestionowane przez stronę pozwaną pomieszczenia należą wprawdzie do tej części portu lotniczego, w której nie dokonuje się bezpośredniej kontroli bezpieczeństwa poprzez prześwietlanie bagażu i w której nie znajdują się bramki służące wykrywaniu metali, ale które są konieczne z uwagi na wymóg odseparowania pasażerów którzy przeszli kontrolę bezpieczeństwa od tych, którzy nie zostali poddani tej kontroli; pomieszczenia te w tym znaczeniu służą sprawnemu wykonaniu kontroli bezpieczeństwa.

Umożliwienie korzystania ze spornych pomieszczeń funkcjonariuszom Straży Granicznej czy funkcjonariuszom celnym nie oznacza, wypada zaznaczyć, konieczności faktycznego wykorzystywania, ale niezakłóconą możliwość takiego korzystania. Dlatego też pomieszczenia w których nie wykonuje się kontroli sensu stricte ale które są z nią funkcjonalnie związane i do których nieograniczony dostęp posiadają organy kontroli - są pomieszczeniami udostępnianymi tym podmiotom, jak to trafnie podnosi strona powodowa w odpowiedzi na apelację strony pozwanej. Dodać należy, że według świadków funkcjonariusze Straży Granicznej w razie potrzeby dokonują interwencji także i w poczekalni pasażerów na kierunku S. czy w hali odbioru bagaży, zaś w hali odbioru bagaży wydzielone jest poza tym stanowisko kontroli celnej, gdzie przechodzący podróżni dokonują zgłoszeń celnych. Trafnie zatem Sąd Okręgowy jako podstawę uwzględnienia powództwa (wprawdzie tylko częściowego, ale odnosi się to również i do całości, o czym niżej) wskazał przepisy: art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (Dz.U. z 2009 r., Nr 12, poz. 67 ze zm.), § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu ustalania zasięgu terytorialnego przejść granicznych (Dz.U. Nr 147, poz. 938) i § 3 pkt 2a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2005 r. w sprawie obowiązków wojewody w zakresie finansowania i utrzymywania przejść granicznych (...)(Dz.U. Nr 256, poz. 2145). Te właśnie przepisy, a można tutaj powołać także i § 3 pkt 2k ostatnio wymienionego rozporządzenia Rady Ministrów, nakładają na stronę pozwaną obowiązek zapłaty stronie powodowej określonych kwot. Podniesiony w apelacji strony pozwanej zarzut naruszenia tych przepisów jest chybiony jako niczym konkretnie nieuzasadniony. Nieporozumieniem chyba jest z kolei zarzut apelacji strony pozwanej naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. „poprzez sporządzenie uzasadnienia niezawierającego wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku”. Jak już bowiem wskazano, w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd I instancji podał podstawę prawną orzeczenia, nawet cytując odnośne przepisy.

Przy bezzasadności - z wyżej wskazanych względów - apelacji strony pozwanej, apelacja strony powodowej, jak już zaznaczono na wstępie, jest uzasadniona. Faktury wystawiane przez stronę powodową obejmowały też należność za tak zwane media, co wyżej już wspomniano, a tych właśnie należności Sąd Okręgowy nie zasądził uznając, że strona powodowa nie wykazała zasadności obciążenia tymi kosztami. W ocenie Sądu Apelacyjnego to stanowisko nie znajduje jednak uzasadnienia. Strona pozwana nie kwestionowała, że finansowanie do którego jest obowiązana z mocy odnośnych (wyżej powołanych) przepisów obejmuje też media i koszty utrzymania czystości. Nie kwestionowała też przyjętych przez stronę powodową stawek z wymienionego tytułu; płaciła należności z przedmiotowych faktur, odliczając jedynie sporną powierzchnię (2258 m²) lotniczego przejścia granicznego i tak to wskazano choćby w odpowiedzi na pozew. O mediach nie wspomniano też w przedprocesowych pismach strony pozwanej, dołączonych do pozwu; nic też o tym nie wspomniano w obszernym piśmie procesowym strony pozwanej z dnia 7 sierpnia 2012 r., zaś w piśmie z dnia 25 października wręcz strona pozwana stwierdziła, że pomiędzy stronami sporna jest tylko powierzchnia, za którą należy płacić. Dopiero na ostatniej, poprzedzającej wydanie zaskarżonego wyroku rozprawie, strona pozwana złożyła pismo procesowe (datowane na 12 listopada 2012 r.), w końcowym fragmencie którego zawarła stwierdzenie: „strona powodowa nie wykazała, że pozwany powinien być obciążony tak wysokimi kwotami wskazanymi w fakturach dotyczącymi zużycia energii elektrycznej, wywozu nieczystości, zużycia wody, czy też oczyszczania ścieków. Pozwany zaprzecza, aby były to kwoty adekwatne do faktycznego zużycia mediów” (karta 156 akt). Biorąc pod uwagę cały wyżej przytoczony kontekst procesowy, to jest niekwestionowanie obowiązku zapłaty jako takiego i przyjmowanych dotąd stawek za media - zacytowane wyżej stwierdzenie z zawartym zaprzeczeniem „aby były to kwoty adekwatne do faktycznego zużycia mediów” jako ogólnikowe i gołosłowne bynajmniej samo przez się nie obliowało strony powodowej do dowodzenia i wykazywania zasadności wyliczenia stawek o których mowa. To przecież strona pozwana przecząc adekwatności kwoty do faktycznego zużycia mediów winna przedstawić i ewentualnie udowodnić, że stawki przyjęte a dotąd niesporne są zawyżone, bo „zużywa” mniej mediów niż za to płaciła dotąd. Nota bene strona powodowa w apelacji wskazuje przesłanki, jakimi kierowała się przy ustalaniu należności o których mowa eksponując też, że strona pozwana w oparciu o przyjmowane dotąd stawki dokonywała wyliczeń we wspomnianym piśmie procesowym z dnia 12 listopada 2012 r.(pomijając tam sporną powierzchnię). Z powyższych względów zbędne było prowadzenie na rozprawie apelacyjnej wnioskowanych w apelacji strony powodowej dowodów.

W konsekwencji Sąd Apelacyjny, oddalając apelację strony pozwanej, uwzględnił w całości apelację strony powodowej i dokonując stosownej zmiany zaskarżonego wyroku zasądził powództwo w całości na podstawie tych samych

przepisów, które powołał Sąd I instancji; zasądzono też na podstawie art. 98 k.p.c. (w ramach zmiany wyroku) od strony pozwanej na rzecz strony powodowej koszty procesy, na które złożyły się: opłata od pozwu w wysokości 15.667 złotych (karta 37) oraz wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 7217 złotych (według norm przepisanych odnośnie wynagrodzenia radców prawnych - § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych... Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm., z uwzględnieniem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa).

W tym stanie rzeczy orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w uwzględnieniu apelacji strony powodowej, oraz na podstawie art. 385 k.p.c. odnośnie oddalenia apelacji strony pozwanej. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c., zasądzając z tego tytułu od strony pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 12.306 złotych, na którą składa się: opłata od apelacji w wysokości 9606 złotych oraz wynagrodzenie pełnomocnika strony powodowej w postępowaniu apelacyjnym w wysokości 2700 złotych (według norm przepisanych odnośnie wynagrodzenia radców prawnych - § 12 ust. 1 pkt 2 wyżej wymienionego rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r.).